

Priit Toobal
Põhja-Sakala Vallavolikogu liige

Teie: 11.04.2024

Meie: 08.05.2024 nr 13-1/1986-2

Vastus pöördumisele

Austatud härra Toobal

Saatsite 11.04.2024 Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakonnale kaebuse Põhja-Sakala vallas investeeringutoetuse taotlemise õiguspärasuse kontrollimiseks. Rahandusministeerium saatis kaebuse vastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, kuna pöördumine ei puuduta otseselt toetuse kasutamist, vaid kohaliku omavalitsuse finantsvõimekust ja tegevuse õiguspärasust omafinantseeringu tagamisel.

Vabariigi Valitsuse seaduse § 65¹ lõike 1 alusel on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas mh regionaalpoliitika ja -arengu, kohaliku omavalitsuse poliitika ja kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise poliitika kavandamine ja elluviimine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine. Ministeeriumi kohalike omavalitsuste osakonna pädevuses on anda selgitusi vastutusvaldkonna seaduste tõlgendamise ja rakendamise kohta¹ ning nõustada kohaliku omavalitsuse üksusi omavalitsuslikes küsimustes.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (edaspidi *KOFS*) on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi vastutusvaldkonna seadus ja seetõttu on ministeeriumil õigus anda seaduse tõlgendamise ning rakendamise kohta selgitusi.

Põhja-Sakala Vallavalitsus esitas 31.01.2024 Riigi Tugiteenuste Keskusele projekti „Olustvere koolihoone energiatõhususe tööde teostamine“ taotluse (edaspidi *taotlus*). Taotluses anti kinnitus projekti omafinantseeringu, mitteabikõlblike kulude ja projekti võimaliku kallinemise katmise suutlikkuse ning KOFS §-s 34¹ sätestatud nõuetest kinnipidamise kohta.

Tuginedes KOFS § 34¹ lõikele 2 viitade kaebuses, et Põhja-Sakala vallavanemal ei olnud õigust anda projektitaotluses nõutud kinnitusi esitatud andmete õigsuse ning omafinantseeringu tagamise osas ja vastavuse kohta KOFSis sätestatud nõuetele. Märkite, et Põhja-Sakala vald esitas Riigi Tugiteenuste Keskusele teadlikult valeandmeid valla finantsolukorra kohta seoses omafinantseeringu nõuete täitmisega. Veel märkite, et Põhja-Sakala valla 2024. aasta eelarve

¹ Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (edaspidi *MSVS*) § 3 kohaselt annab riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutus tasuta selgitusi enda väljatöötatud õigusaktide, nende eelnõude ja asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse kohta. MSVS alusel antud õigusala selgitus ei tähenda seaduse ainuõige tõlgenduse kehtestamist ega ole kellelegi täitmiseks kohustuslik. Õigust mõistab Eesti Vabariigis põhiseaduse § 146 esimese lause kohaselt ainult kohus.

menetluses esitati teadlikult valeandmeid ja esitatakse aasta lõpu jääki suuremana, näitamaks valla finantsseisu tegelikust olukorrast paremaks, et vastata projektimeetmes toodud nõuetele.

KOFS § 34¹ lõige 2 sätestab, et kui kohaliku omavalitsuse üksuselt nõutakse investeeringu omafinantseeringu katmist, aga seda ei ole eelarves kavandatud ja kohaliku omavalitsuse üksus selle tasumiseks võlakohustust ei võta, peab viimaste teadaolevate andmete kohaselt taotluse esitamise aasta lõpu likviidsete varade kavandatava jäägi suurus või omafinantseeringu tagamiseks kavandatav suurendatud sissetulek või vähendatud väljaminek katma omafinantseeringu suuruse. Mitmeaastase projekti puhul võetakse arvesse eelnimetatud andmed projekti perioodi iga aasta kohta. Teisisõnu, kui investeeringut ei ole eelarves kavandatud, on seda võimalik finantseerida võetava laenu, likviidsete varade jäägi arvelt, vara müügiga, muid kulusid vähendades või muid investeeringuid ära jättes.

Kuigi taotluse esitamise hetkel ei vastanud Põhja-Sakala valla finantsolukord investeeringu omafinantseeringu tagamiseks KOFS § 34¹ lõikes 2 sätestatud nõuetele (taotluse esitamise hetkel ei katnud viimaste teadaolevate andmete kohaselt aasta lõpu likviidsete varade kavandatava jäägi suurus omafinantseeringu suurust), kõrvaldati nimetatud puudus Põhja-Sakala valla 2024. aasta eelarve vastuvõtmisega 29. veebruaril 2024. Küll aga oli taotluse esitamise ajal olemas volikogu otsus projekti omafinantseeringu katmiseks. Kuna eelarve menetlemise protsess oli käsil, siis tehti selles ka vastavad muudatused.

Põhja-Sakala Vallavolikogu võttis 25.01.2024 vastu otsuse nr 193 „Garantii andmine omafinantseeringu kandmiseks“, millega garanteeritakse Põhja-Sakala valla esitatud projekti (Olustvere koolihoone energiatõhususe tööde teostamine) omafinantseeringu 506 491,20 eurot ja mitteabikõlbulike kulude 9820 eurot katmine ja projekti võimaliku kallinemise kulud kuni 5% kogumaksumusest. Volikogu istungi protokollist nähtub, et *„Volikogu eelnev nõusolek on vajalik, et garanteerida omafinantseeringu summas 506 491,20 eurot ja lisaks mitteabikõlbulikud kulud 9820 euro ulatuses ja projekti võimaliku kallinemise kulude katmine kuni 5% ulatuses projekti kogumaksumusest. Juhul kui tekib vajadus omafinantseeringu, mitteabikõlbulike kulude ja/või projekti võimaliku kallinemise katteks laenurahale, on vajalik sellekohane eraldi volikogu otsus laenukohustuste võtmiseks.“*

Seega ei nähtu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, et vallavanem oleks taotluse investeeringu omafinantseeringu tagamiseks esitanud ilma volikogu teadmista või volikogu nõusolekuta.

Volikogu otsustas 29.02.2024 istungil mh. suurendada eelarves tulumaksu laekumist 250 000 euro võrra ning võttis samal istungil määrusega nr 63 vastu [Põhja-Sakala valla 2024. a eelarve](#). Eelarve vastuvõtmine on volikogu ainupädevuses olev ülesanne (KOKS § 22 lõike 1 punkt 1). Ministeeriumil ei ole pädevust sekkuda omavalitsuse eelarve menetlemise protsessi ega anda hinnanguid prognoositavate maksutulude laekumise ning nende arvelt tehtavate kulude kohta. Kui selgub, et tulumaks ei laeku prognoositud mahu ning eelarves kavandatud kuludele ei ole piisavat katet, tuleb vallal koostada negatiivne lisaelarve ja kärpida kulusid. Samas on 2024. aasta eelarves jäetud suunamata 2023. aasta lõpus kassasse jäänud likviidsetest varadest 605 643 eurot, mis on võimalik käesoleval aastal kasutusele võtta.

[Omavalitsuste finantsolukorra indeksi](#) järgi on Põhja-Sakala valla finantsolukord keskmine, st vallal on suutlikus esitatud projekti taotlus ellu viia. Vallal on võimalik võtta ka laenu. 2023. aasta lõpu seisuga oli valla netovõlakoormus 37%.

Juhime ka tähelepanu, et KOFS § 34¹ lõige 4 kohustab toetuse andjat kontrollima, kas toetuse taotlejast KOV peab kinni netovõlakoormuse ülempiirist, põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja suudab katta omaosalust nõuetekohaselt. Kui KOV rikub netovõlakoormuse või põhitegevuse tulemi piirmäärasid või puudub suutlikkus katta omaosalust, ei arva toetuse andja

projekte investeeringute kavasse või jätab taotluse rahuldamata. Kontrollimisel tugineb toetuse andja toetuse taotleja vastavale kinnitusele, kuid ka juhul, kui selgub, et taotleja ei vasta küll KOFS § 34¹ lõigete 1–3 nõuetele, kuid suudab KOFS § 34¹ lõike 5 kohaselt siiski projekti jooksva aastal või eelseisvatel aastatel ellu viia, võib toetuse andja teha taotluse rahuldamise otsuse kõrvaltingimusega. Toetuse andja otsuses määratakse sellisel juhul tähtpäev, mis ajaks tuleb nõuded täita ja küsitakse eelnevalt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi arvamust.

Eelmainitu on antud selgitusena ja seda ei saa käsitleda Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi arvamuseks toetuse andjale KOFS § 34¹ lõike 6 mõistes.

Kaebuses taotlete rikkumiste ilmnemisel asjakohaste menetluste algatamist. Selgitame, et toetuse [meetme määruse](#) § 2 lõike 2 kohaselt teostab projektide üle järelevalvet Riigi Tugiteenuste Keskus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Uusjärv

kohalike omavalitsuste osakonna juhataja

Teadmiseks:

Rahandusministeerium

Riigi Tugiteenuste Keskus

Elika Saks

502 5936, eliko.saks@agri.ee

Kersti Sannik

6113 654, kersti.sannik@agri.ee